

GYS

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

GÖREVDE YÜKSELME

SINAVLARINA HAZIRLIK

KONU ANLATIMLI - SORU BANKASI

ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ SAYMANLIK

Soruların çözümlerine, kitabın baskı tarihinden sonraki güncellemelere ve konulardaki ek formlara erişebilmek için QR kodu okutunuz.

 PEGEM AKADEMİ

Komisyon

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI GÖREVDE YÜKSELME SINAVLARINA HAZIRLIK KONU ANLATIMLI SORU BANKASI SAYMANLIK VE ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ

ISBN 978-625-6890-18-3

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

2. Baskı: 2025, Ankara

Yayın-Proje: Pegem
Dizgi-Grafik Tasarım: Tolga Durğun
Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: yayinevi@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

ÖN SÖZ

Değerli Okuyucularımız,

“MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI GÖREVDE YÜKSELME SINAVLARINA HAZIRLIK KONU ANLATIMLI SORU BANKASI” kitabımız, 2023 yılı “Millî Eğitim Bakanlığı Merkez ve Taşra Teşkilatı Görevde Yükselme Sınav Başvuru Duyurusu” dikkate alınarak, alanında uzman yazar komisyonumuz tarafından hazırlanmıştır. Sınava girecek olan adaylarımızın, yayınımda bulunan mevzuat konularında yer alan Ek Form veya Örnek Formlara (<http://www.mevzuat.gov.tr/>) internet adresinden ilgili Kanun, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Kanun Hükmünde Kararname, Yönetmelik, Tebliğ vb. içeriklerinden erişebileceğinizi belirtiriz. Yayınımdaki konularda teorik çerçeve net bir şekilde çizilmiş, çözümlü ve cevaplı testler ile pratiğe ilişkin çok sayıda örneğe yer verilmiştir. Anlatılan konuların zihinde somutlaşması için konuların arasına yazar notları, şemalar ve tablolar da eklenmiştir. Bölümlerde, daha önceki sınavlarda sorulmuş olan soru ve çözümler ilgili konuların arasına yerleştirilmiştir. Okuyucuların toplam iş yükü gözetilerek, öz ve net bilgilerden uzaklaşmadan, güncel ve çalışmalarını pekiştirecek yöntemleri sunmak amacıyla özenle hazırlanan bu yayınımda sınava hazırlanan siz değerli okuyucularımıza katkı sağlamasını diliyoruz. Kitaba ilişkin sorularınızı yayinevi@pegem.net adresine e-posta yoluyla ya da 0538-5949240 numaralı telefona WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

Bilindiği üzere, 4/07/2018 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 477 Sayılı Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’de (KHK), Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne yönelik “Bakanlar Kurulu, Başbakan” ibarelerine yönelik düzenlemeler yer aldı. Söz konusu düzenlemeyle;

“Yürütme maddeleri

MADDE 72 – (1) Yürürlükte bulunan kanun ve kanun hükmünde kararnameler ile 10/5/2018 tarihli ve 7142 sayılı Kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan kanun hükmünde kararnamelerin yürütme maddelerinde Bakanlar Kurulu ve bakanlara yapılmış olan atıflar Cumhurbaşkanına yapılmış sayılır.

PEGEM Akademi Yayıncılık

3. Grup: Saymanlık unvanı için:

SIRA NO	KONULAR	SORU SAYISI
1	Türkçe ve Dil Bilgisi	5
2	Yönetimde İnsan İlişkileri ve İletişim	1
3	Yönetim, Liderlik ve Organizasyon	1
4	İnsan Hakları ve Demokrasi	1
5	Yönetimde Etik	1
6	Türk İdare Sistemi	1
7	Protokol Kuralları	1
8	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	2
9	Genel Kültür	4
10	T.C. Anayasası (Genel esaslar, Temel ve Ödevleri, Devletin Temel Organları)	3
11	657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu	2
12	1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu	2
13	222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu	2
14	652 Sayılı Millî Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK	1
15	4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun	2
16	5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu	7
17	2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu	6
18	4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu	6
19	4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu	6
20	4982 Sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu	1
21	5442 Sayılı İl İdaresi Kanunu	1
22	4688 Sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu	2
23	5580 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu	2
TOPLAM		60

4. Grup: Şube Müdürlüğü unvanı için:

SIRA NO	KONULAR	SORU SAYISI
1	Türkçe ve Dil Bilgisi	5
2	Yönetimde İnsan İlişkileri ve İletişim	2
3	Yönetim, Liderlik ve Organizasyon	3
4	İnsan Hakları ve Demokrasi	1
5	Yönetimde Etik	1
6	Türk İdare Sistemi	2
7	Protokol Kuralları	1
8	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	2
9	Genel Kültür	5
10	T.C. Anayasası (Genel esaslar, Temel ve Ödevleri, Devletin Temel Organları)	5
11	657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu	4
12	1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu	4
13	222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu	4
14	652 Sayılı Millî Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK	1
15	4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun	2
16	5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu	3
17	2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu	2
18	4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu	2
19	4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu	1
20	4982 Sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu	1
21	5442 Sayılı İl İdaresi Kanunu	3
22	4688 Sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu	3
23	5580 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu	3
TOPLAM		60

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM:	Türkçe ve Dil Bilgisi	1
2. BÖLÜM:	Yönetimde İnsan İlişkileri ve İletişim	53
3. BÖLÜM:	Yönetim, Liderlik ve Organizasyon	74
4. BÖLÜM:	İnsan Hakları ve Demokrasi	125
5. BÖLÜM:	Yönetimde Etik	158
6. BÖLÜM:	Türk İdare Sistemi	177
7. BÖLÜM:	Protokol Kuralları	187
8. BÖLÜM:	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	200
9. BÖLÜM:	Genel Kültür	298
10. BÖLÜM:	Türkiye Cumhuriyeti Anayasası	344
11. BÖLÜM:	657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu	392
12. BÖLÜM:	1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu	438
13. BÖLÜM:	222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu	453
14. BÖLÜM:	652 Sayılı Özel Barınma Hizmeti Veren Kurumlar ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname	465
15. BÖLÜM:	1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (MEB'e İlişkin Hükümler)	469
16. BÖLÜM:	4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun	481
17. BÖLÜM:	5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu	491
18. BÖLÜM:	2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu	533
19. BÖLÜM:	4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu	554
20. BÖLÜM:	4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu	571
21. BÖLÜM:	4982 Sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu	581
22. BÖLÜM:	5442 Sayılı İl İdaresi Kanunu	589
23. BÖLÜM:	4688 Sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu	603
24. BÖLÜM:	5580 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu	624

YAPI BİLGİSİ

KÖK

Sözcüğün bütün ekler çıkarıldıktan sonra kalan anlamlı en küçük parçasına kök denir.

İyi - lik-te kes - inti-ler

kök ekler kök ekler

taşı - ma-cı-lık yaş - a-y-acak

kök ekler kök ekler

Pür Dikkat

Sözcükteki ekler çıkarıldıktan sonra kalan parçanın, sözcüğün bütünüyle de anlamlı bir ilişkisi olması gerekir.

Örnek

Balta sözcüğünde “bal” ile “balta” arasında hiçbir anlam ilişkisi olmadığına göre “balta” sözcüğü kök hâlinindedir.

Türkçede kökler, isim ve fiil olmak üzere iki türdür.

İsim Kökleri

İş, oluş, hareket bildirmeyen köklerdir.

- kaş, göz, simit, balık, kart, insan, kum...

Fiil Kökleri

Varlıkların iş ve hareketlerini dile getiren köklerdir.

- gel-, git-, sil-, kız-, at-, kaç-, art-...

EKLER

Tek başına anlamı olmayan, eklendiği sözcüklerin anlamını, türünü değiştiren ya da cümledeki görevini belirleyen ses birlikleridir. İki temel ek ayrımı vardır:

Yapım Ekleri

Eklendiği sözcüklerin anlamını bazen de türünü değiştiren eklerdir. Bu ekler, isim (ad) ya da fiiller (eylem) eklenerek onlardan yeni isimler ve fiiller türetmeye yararlar. Bu nedenle yapım eki almış sözcük, yapı bakımından “türemiş sözcük” kabul edilir. Yani yapım eki alan sözcükler gövde durumuna geçer.

Örnek

göz + cü = gözcü

isim isimden isim isim

kökü yapım eki

göz + le - = gözle -

isim isimden fiil fiil

kökü yapım eki

sev - + gi = sevgi

fiil fiilden isim isim

kökü yapım eki

sev - + in = sevin -

fiil fiilden fiil fiil

kökü yapım eki

İsim Yapım Ekleri

İsimden İsim Yapan Ekler

İsim kök ve gödelerine gelerek isim türeten eklerdir.

Örnek

bencil, başak, genişçe, irice, gözenek, Türkçe, Arapça, çöplük, arsız, kitapçık...

Fiilden İsim Yapan Ekler

Fiil kök ve gövdelerine gelerek isim türeten eklerdir.

Örnek

bitkin, durak, yıkıcı, saygı, anıt, yazı, üzüntü, bilinç, kıyım, eğitmen...

Fiil Yapım Ekleri

İsimden Fiil Yapan Ekler

İsim kök ve gövdelerine gelerek fiil türeten eklerdir.

Örnek başla-, azal-, karar-, ümitlen-, katılaşı-, tıkrı-
da- ...

Fiilden Fiil Yapan Ekler

Fiil kök ve gövdelerine gelerek fiil türeten eklerdir:

Örnek döktür-, uçur-, bakıl-, sevin-, kaçış-, okut- ...

Çekim Ekleri

Eklendikleri sözcüklerin anlamlarını değiştirmeyen yalnızca cümledeki görevlerini belirleyen eklerdir.

1. İsim Çekim Ekleri

Hâl (durum) ekleri

İsime getirilen eklerdir. Dörde ayrılır:

Belirtme hâli eki (-ı, -i, -u, -ü): okulu, evi, sınıfı...

Yönelme hâli eki (-e, -a): okula, eve, sınıfa...

Bulunma hâli eki (-de, -da, -te, -ta): okulda, evde, sınıfta...

Çıkma hâli eki (-den, -dan, -ten, -tan): evden, okuldan, sınıftan...

Pür Dikkat

Yalın hâl: Hâl eki almamış sözcükleri ifade eder. Yalın hâldeki sözcükler, hâl eki dışındaki çekim eklerini, yapım eklerini alabilir.

gözlerimizin, denizci, evlilik, tanışır...

Tamlama ekleri

İsim tamlamalarında tamlayan sözcük "-ın, -in..." ekini, tamlanan sözcükse "-ı, -i, -u..." ekini alır.

Örnek

benim	evim
senin	evin
onun	evi
bizim	evimiz
sizin	eviniz
onların	evleri
evin	kapısı
evin	kapıları
evlerin	kapısı
<u>Tamlayan</u>	<u>Tamlanan</u>
Tamlayan ekleri (İLGİ EKİ)	Tamlanan ekleri (İYELİK EKİ)

İyelik ekleri:

Sonuna geldiği ismin kime, neye ait olduğunu belirtir.

"-im, -in, -i, -imiz, -iniz, -leri" şeklinde bütün şahıslar için ayrı bir iyelik eki vardır:

1. tekil kişi	→	(benim) kalemim
2. tekil kişi	→	(senin) kalemin
3. tekil kişi	→	(onun) kalemi
1. çoğul kişi	→	(bizim) kalemimiz
2. çoğul kişi	→	(sizin) kaleminiz
3. çoğul kişi	→	(onların) kalemleri

Çoğul ekleri

Aynı türden birden çok varlığı belirten ektir; "-ler, -lar" ekleri, çoğul ekleridir.

Örnek

İnsanları anlamak çok zordur.

2. Fiil Çekim Ekleri

Fiillere gelerek fiilin zamanını, fiili gerçekleştiren kişiyi gösteren eklerdir. Bu ekler, fiilin anlamını değiştirmez.

Kip ekleri: Kip, bir fiilin kök veya gövdesinin zaman, yargı veya niyete göre girdiği kalıplardır. İki çeşittir:

A. Haber (Bildirme) Kipleri

Fiilin gerçekleşmesine yönelik zaman bildiren ekleri kapsar:

- Geniş zaman: "-r (-ar, -er, -ır, -ir, -ur, -ür)" ekleriyle oluşturulur:
 - koşar, okurum, çalışırsın, görürüz...
- Gelecek zaman: "-ecek (-acak)" ekleriyle oluşturulur:
 - gidecek, bakacağım, isteyecekler...
- Şimdiki zaman: "-yor" ekiyle oluşturulur:
 - gidiyoruz, bakıyorlar, anlıyorsunuz...
- Görülen (bilinen) geçmiş zaman: "-dı (-di, -du, -dü / -tı, -ti, -tu, -tü)" ekleriyle oluşturulur:
 - geldi, baktınız, çalıştım, istedik, düşündüm...
- Duyulan (öğrenilen) geçmiş zaman: "-mış (-miş, -muş, -müş)" ekleriyle oluşturulur:
 - gelmiş, düşünmüş, istemişsin, görmüşüz ...

Ayrılma (Uzaklaşma, Çıkma) Hâli

“-den” ekiyle yapılır. Eklendiği kelimeyi genellikle dolaylı tümleş yapar; “çıkma, ayrılma, uzaklaşma” bildirir.

Örnek

- Ali, evden yeni çıktı.
- Birçok seneler geçti, dönen yok seferinden.

İsmin ayrılma hâli, yani dolaylı tümleş, yüklem sorulan “nereden, kimden, neden” sorularının cevabıdır.

3. Tamlama Ekleri

İlgi Eki

İlgi hâl eki veya tamlayan durum eki diye de adlandırılan bu ek, ismin başka bir isimle ilişkisi olduğunu ifade eder.

Ad tamlamasında “tamlayan”ın aldığı ektir.

Örnek

- öğrencilerin hedefleri,
- Türkçenin gelişimi, sokağın başı, suyun sıcaklığı, onun kitabı...

İyelik Eki

Tamlanan eki olarak da adlandırılan bu ek, isimlerin kime veya neye ait olduğunu bildirir.

İyelik Ekleri şunlardır:

1. tekil şahıs: +m (evim, masam)
2. tekil şahıs: +n (evin, masan)
3. tekil şahıs: +l, +sl (evi, masası)
1. çoğul şahıs: +mlz (evimiz, masamız)
2. çoğul şahıs: +nlz (eviniz, masanız)
3. çoğul şahıs: +larl (evleri, masaları)

Pür Dikkat

3. tekil iyelik ekiyle (+l), belirtme hâl ekini (+l) karıştırmayınız.

Örnek

Kitab - ı masanın üzerine bıraktım.
(Belirtme eki)

Kitab - ı beni fazlasıyla etkiledi.
(iyelik eki)

İsim Tamlamaları

İki ya da daha fazla adın değişik anlam ilgileriyle birbirine bağlanarak oluşturduğu sözcük grubuna isim tamlaması denir.

Belirtili İsim Tamlaması:

Hem tamlayanın (-in, -in, -un, -ün) hem tamlananın (-ı, -i, -u, -ü) ek aldığı ad tamlamasıdır.

Örnek

ev-in ön-ü kapı-nın kilid-i
tamlayan tamlanan tamlayan tamlanan

Belirtsiz İsim Tamlaması:

Sadece tamlananın (-ı, -i, -u, -ü) ek aldığı tamlamadır.

Örnek

baş ağrı-sı futbol saha-sı
tamlayan tamlanan tamlayan tamlanan
gece bekçi-si
tamlayan tamlanan

Zincirleme İsim Tamlaması:

En az üç isimden oluşan ad tamlamasıdır. Bu tamlamada tamlayan ya da tamlanan kendi içinde de isim tamlaması olur.

Örnek

kardeşimin cep telefonu
tamlayan tamlanan
(İsim Tamlaması)

Zincirleme İsim Tamlaması

insan sağlığının önemi
tamlayan tamlanan

annemin arkadaşının evi
tamlayan tamlanan

ZAMİR (ADIL)

İsmin yerini geçici olarak tutabilen, isim gibi kullanılabilen, isim soylu kelimelerle bazı eklerle zamir (adıl) denir.

Örnek

Ahmet'ten öğrendim → Ondan öğrendim
Kitabı gördün mü? → Bunu gördün mü?
Öğrenciler dışarı çıktı → Herkes dışarı çıktı.

Bu örneklerde zamirler (o, bu, herkes), başka isimlerin (Ahmet, kitap, öğrenci) yerini tutmuştur.

Örneklerde görüldüğü gibi zamirler, isimlerin yerine kullanıldıkları için cümlede aynı isimler gibi hareket ederler, isim çekim eklerini alabilir ve isim tamlamaları kurabilirler.

I. 1982 ANAYASASI'NIN GENEL ÖZELLİKLERİ

1982 Anayasası, 1961 Anayasası gibi başlangıç metni ile başlar. 177 madde, 21 geçici madde ve 7 kısımdan oluşur.

- ✓ Genel esaslar, temel hak ve hürriyetler, Cumhuriyetin temel organları, mali ve ekonomik hükümler, çeşitli hükümler, geçici hükümler ve son hükümlerden oluşur.
- ✓ Başlangıç metni ve hükümler anayasa dahildir; ancak **madde kenar başlıkları** anayasa metnine dahil değildir.
- ✓ Anayasanın 4. maddesine göre, ilk üç madde değiştirilemez ve değiştirilmesi dahi teklif edilemez.

1982 Anayasası Başlangıç İlkeleri

- Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlılık
- Atatürk milliyetçiliği
- Atatürk medeniyetçiliği
- Çağdaş medeniyetlere ulaşma azmi
- Millî egemenlik
- Millî menfaatlerin üstünlüğü
- Anayasanın ve hukukun üstünlüğü
- Hürriyetçi demokrasi
- Kuvvetler ayrılığı
- Yurtta sulh, cihanda sulh ilkesi
- Türk varlığının devleti ve ülkesiyle bölünmezliği
- Laiklik ilkesi ve kutsal din duygularının devlet işlerine ve politikaya kesinlikle karıştırılmayacağı
- Her Türk vatandaşının temel hak ve hürriyetlerden yararlanacağı

II. 1982 Anayasası'nın Genel Esasları

Madde 1. Devletin şekli: "Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir."

- ✓ Devletin yönetim şeklini ifade eder.
- ✓ Egemenliğin bir kişiye veya zümreye değil, toplumun tümüne ait olduğu bir devleti ifade eder.

Madde 2. Cumhuriyetin temel nitelikleri sayılmıştır: "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde *insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir.*"

a. İnsan Haklarına Saygılı Devlet

- ✓ 1961 Anayasası'nda **insan haklarına dayanan devlet ibaresi kullanılırken, 1982 Anayasası'nda insan haklarına saygılı devlet ifadesi kullanılmıştır.**

b. Atatürk Milliyetçiliğine Bağlı Devlet

- ✓ Milliyetçilik ilkesi 1924 Anayasası'nda 1937 yılında yapı-

lan değişiklikle **ilk kez** yer almıştır.

- ✓ **1961 Anayasası** milliyetçilik yerine millî devlet ifadesini kullanmıştır. 1982 Anayasası'nda da Türk devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkesin Türk olduğu belirtilerek **subjektif millet** anlayışı benimsenmiştir.
- ✓ Atatürk milliyetçiliği, "İrk, din, dil ayrımı yapılmaksızın, Türk vatan ve milletinin bölünmez bir bütün olduğu, Türk devletine vatandaşlık bağıyla bağlı olan herkesin Türk sayılması gerektiği temel fikrine dayanır.

c. Laik Devlet

- ✓ Laiklik kavramı **din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılmasının yanında din hürriyetini de kapsamaktadır.**

Din ve devlet işlerinin bir ülkede ayrı sayılabilmemesinin şartları şunlardır:

- ✓ Resmî bir devlet dininin bulunmaması
- ✓ Devletin, bütün dinlerin mensuplarına eşit davranması,
- ✓ Din hizmetlerinin bir kamu hizmeti olarak görülmesi,
- ✓ Din kurumları ile devlet kurumlarının ayrılmış olması,
- ✓ Devlet yönetiminin din kurallarından etkilenmemesi.

İnanç ve vicdan hürriyeti: Herkesin dilediği inanç ve kanaate sahip olmasıdır. Mutlak, sınırsız bir hürriyettir.

İbadet hürriyeti: Kişilerin inandıkları dinin ibadet, ayin ve törenlerini serbestçe yerine getirebilmesidir. İbadet hürriyetinin kötüye kullanılması yasaktır. Mutlak değil nispidir.

- ✓ Laiklik ilkesi 1924 Anayasası'nda 1937 değişikliği ile ilk kez Anayasada yer almıştır.

1924 Anayasası'nda **1928'de yapılan değişiklikler şöyledir:**

- ✓ Devletin dininin **İslam olduğu ifadesi anayasadan çıkarılmıştır** (Laikliğin ilk adımıdır).
- ✓ And metninde yer alan **vallahi kelimesi çıkarılmıştır.**
- ✓ Meclisin yetkileri arasında sayılan şeri hükümleri uygulama kuralı kaldırılmıştır.
- ✓ Ayrıca 1937 yılında yapılan değişiklikle de laiklik ilkesi anayasada yer almıştır.

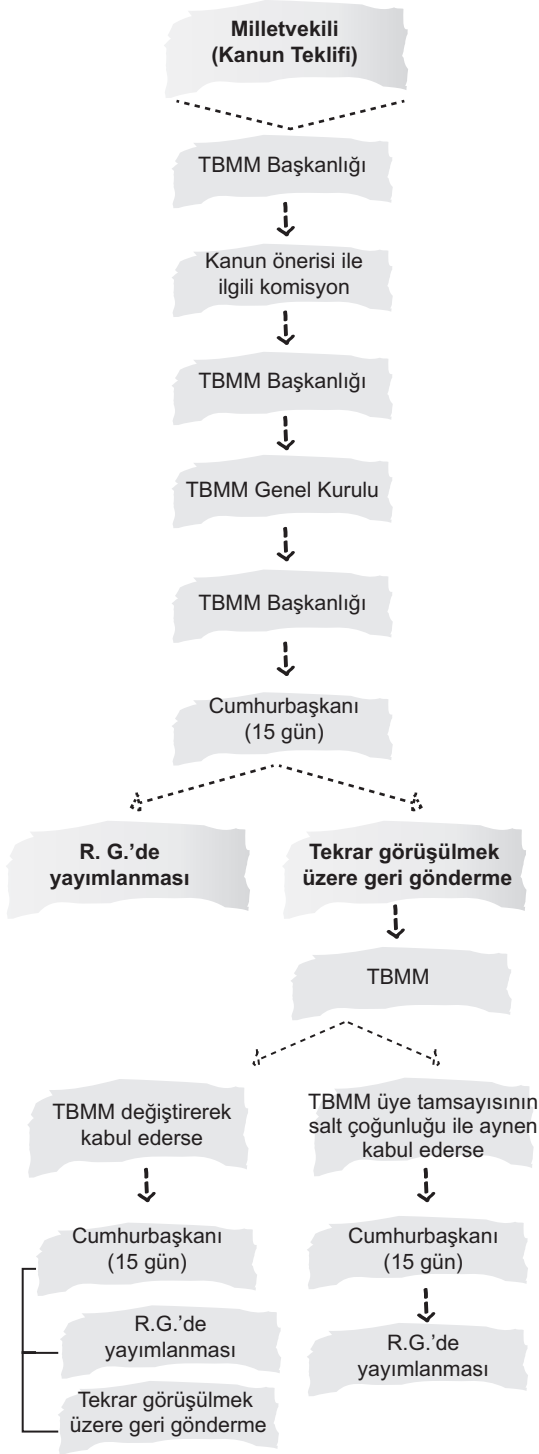
d. Demokratik Devlet

Demokratik bir rejimin unsurları şunlardır:

- ✓ Siyasal makamların serbest seçimlerle belirlenmesi
- ✓ Seçimlere birden fazla siyasal partinin katılabilmesi
- ✓ Temel hak ve hürriyetlerin tanınmış olması

Serbest seçimler

- ✓ Seçmenlerin hiçbir baskı ve zorlamaya maruz kalmaksızın seçimlere katılabilmeleridir.
- ✓ 1982 Anayasası'nın 1987 değişikliği ile serbest oya biz-

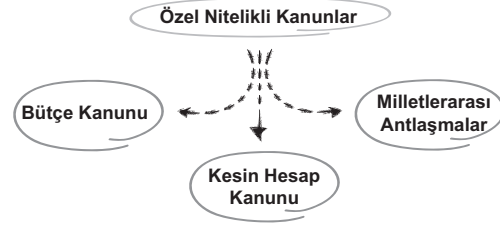

Cumhurbaşkanının kanunları veto yetkisi mutlak değil güçleştirici vetodur. Meclisin üye tamsayısının salt çoğunluğu ile aynen kabul ettiği kanunları Cumhurbaşkanı yayımlamak zorundadır.

Not

Kanunların Yürürlüğe Girmesi

- ✓ 10 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine göre, ayrıca bir yürürlük tarihi belirtilmeyen kanunlar, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ve yönetmelikler Resmi Gazete'de yayımlandığı gün yürürlüğe girer.

I. Bütçe ve Kesin Hesap Kanunu

- ✓ Kamu idarelerinin ve kamu iktisadi teşebbüsleri dışındaki kamu tüzel kişilerinin harcamaları yıllık bütçelerle yapılır. Mali yıl başlangıcı ile merkezi yönetim bütçesinin hazırlanması, uygulanması ve kontrolü ile yatırımlar veya bir yıldan fazla sürecek iş ve hizmetler için özel süre ve usuller kanunla düzenlenir.
- ✓ Bütçe Kanunu'na, bütçe ile ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz.
- ✓ **Cumhurbaşkanı** bütçe kanun teklifini, mali yılbaşından **en az yetmiş beş gün önce**, Türkiye Büyük Millet Meclisine sunar. Bütçe teklifi Bütçe Komisyonunda görüşülür.
- ✓ Komisyonun **elli beş gün içinde** kabul edeceği metin Genel Kurulda görüşülür ve mali yılbaşına kadar karara bağlanır.
- ✓ Bütçe Kanunu'nun süresinde yürürlüğe konulamaması hâlinde, geçici Bütçe Kanunu çıkarılır. Geçici Bütçe Kanunu'nun da çıkarılmaması durumunda, yeni Bütçe Kanunu kabul edilinceye kadar bir önceki yılın bütçesi yeniden değerlendirme oranına göre artırılarak uygulanır.
- ✓ Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Genel Kurulda kamu idare bütçeleri hakkında düşüncelerini her bütçenin görüşülmesi sırasında açıklarlar, gider artırıcı veya gelirleri azaltıcı önerilerde bulunamazlar.
- ✓ Genel Kurulda kamu idare bütçeleri ile değişiklik önerileri, üzerinde ayrıca görüşme yapılmaksızın okunur ve oylanır. Merkezi yönetim bütçesiyle verilen ödenek, harcanabilecek tutarın sınırını gösterir.
- ✓ Harcanabilecek tutarın Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile aşılabileceğine dair Bütçe Kanununa hüküm konulamaz. Cari yıl bütçesindeki ödenek artışını öngören değişiklik teklifleri ile cari ve izleyen yılların bütçelerine mali yük getiren tekliflerde, öngörülen giderleri karşılayabilecek mali kaynak gösterilmesi zorunludur.